

Ingerlatsinermut pilersaarut 2020 -2023

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik

Naatsorsueqqissaartarfik - Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Oqar.: +299 34 57 70 · Fax: +299 34 57 90
www.stat.gl · e-mail: stat@stat.gl

NAATSORSUEQQISSAARTARFIK

Ingerlatsinermut pilersaarut 2020-2023

Imarisai

1 Tunuliaqut sinaakkutillu	5
1.1 Ingerlatsinermut pilersaarut	5
1.2 Naatsorsueqqissaartarneq pillugu inatsit	5
1.3 Pisortatigoortumik kisitsisit atorlugit paasissutissaliortarneranni FN-imi tunngaviit	6
2 Suliaqarfiit akornanni suliniuteqarfiit	7
2.1 Uppernarsaasiorneq periutsillu	7
2.2 Digitaliseriineq	7
2.3 Allaffissornermi nalunaarsuinerit aaqquissuunneri pitsanngortinnerilu	8
2.4 Suliakkiissutit	9
2.5 Allaffissornikkut naatsorsuinerit	10
2.6 Ingerlatitseqqisarneq	11
2.7 Kinaassusaa isertorlugu isertupajaarlugulu immikkuualuttut pillugit paasissutissanik pissarsisinnaaneq	13
2.8 Oqaatsit	13
2.9 Kalaallit Nunaanni kisitsisit	14
2.10 Misissuinerit aamma kisitsisitigut paasissutissaliornerni pissarsiviit allat	15
2.12 Softwarit	15
2.11 Nunani tamalaani suliniaqatigiiffinnut paasissutissanik tunniussisarneq	16
3 Immikkoortut kisitsisit paasissutissat ataasiakkaat	17
3.1 Siulersuisut pingaarnersuinerannut tunuliaqutit	19
3.2 Ukiuni tulliuttuni qaninnerni ineriartornerit	20
3.3 Pisortat aningaasaqarnerat	20
3.4 Peqqinneq	20
3.5 Isertitat	21
3.6 Suliffeqarneq	21
3.7 Innuttaasut pillugit kisitsisitigut paasissutissat	21
3.8 Inunnik isumaginninnermi pisortat ikiorsiissutaat tapiissutaallu	22
3.9 Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut	22
3.11 Innarlutillit	23
3.12 Takornariaqarneq	23
3.13 Avammut tunisat eqquussukkallu nalingisa oqimaqatigiissinnerat aamma nunanik allanik niueqateqarneq	24
3.14 Suliffissarsiorlut	24
3.15 Ilinniaqqittartut	25
3.16 Paasissutissat assigiinngitsut tunngavigalugit innuttaasunik naatsorsuinerit	25

3.17 Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit	26
3.18 Pinerluuteqarsimasut pillugit kisitsisit	26
3.19 Aalisarneq	27
4 Ilisimatusarneq	27
4.1 Ilisimatusarneq	27
5 Sulisut	27
5.1 Sulisut	27
5.2. Sulisut kattuffiitut isumaqatigiissutitut aningaasaliissutinullu sinaakkutit	27
5.3 Piginnaasat nutaat	28
5.4 Sulisut sulisoriinnarnissaat	28
5.5 Sulisussarsiortarneq	29
5.6 Kalaallit Nunaata avataani siunnersortit sulisullu	30
6 Atuisut	30
6.1 Atuisut	30
7 Aningaasaqarneq	31
7.1 Aningaasaqarneq	31

Ingerlatsinermut pilersaarut 2020-2023

1 Tunuliaqut sinaakkutillu

1.1 Ingerlatsinermut pilersaarut

Naatsorsueqqissaartarfiup Ingerlatsinermut pilersaarusiaa siulleq 2015-imi saqqummersinneqarpoq, unalu pilersaarut Naatsorsueqqissaartarfiup Ingerlatsinermut pilersaarutaasa arfinileraat. Pilersaarummi siullermik sammineqartut allaaserineqaqqipput nutaanik ilisimasanic ilaartorneqarlutik.

Ingerlatsinermut pilersaarut Naatsorsueqqissaartarfimmi ukiunut arlalinnut ineriartortitsinermut pilersaarutit innuttaasunit pissarsiarineqarsinnaanissaannik anguniagaqarnermik aallaaveqarpoq. Naatsorsueqqissaartarfiup ukiumoortumik nalunaarutaa pisarnertut siumut isigaluni immikkoortumik imaqarpoq. Kisiannili ingerlatsinermut pilersaarut pilersaarutitut siusinnerusukkut saqqummiunneqartartunut sanilliullugu immikkuualuttunik imaqarnerungaarpoq. Ingerlatsinermut pilersaarummut peqatigitillugu ukiumoortumik nalunaarutip imarisamigut annikinnerunissaa Naatsorsueqqissaartarfiup toqqarjaa.

Ingerlatsinermut pilersaarut ukiunut sisamanut ingerlaavartumik pilersaarutaasassaaq, taannalu Naatsorsueqqissaartarfiup siulersuisuinit ukiut tamaasa nutarterneqartassaaq. Ingerlatsinermut pilersaarutit ukiumoortumik saqqummersitassatut pilersaarutitigit piviunngortinneqartassapput. Nutarterinissani ilaatigut digitaliseringimut periusissiaq kisitsisitigit paasissutissaliornermilu paasissutissat tunngavigneqartartut pillugit suliniut Naatsorsueqqissaartarfimmut kingunerisa pilersaarusiornermi pitsaanerumik ilanngunneqarsinnaanera annertunerumik erseqqissarneqarput.

1.2 Naatsorsueqqissaartarneq pillugu inatsit

Naatsorsueqqissaartarfik Kalaallit Nunaanni pisortatigoortumik kisitsisitigit paasissutissaliortarnermi qitiusumik oqartussaavoq. Naatsorsueqqissaartarfiup siunertaraa paasissutissat tunngavigalugit inuiaqatigiinni ineriartornerup, politikikkut allaffissornikkullu aalajangiinerit, pilersaarusiornert inuiaqatigiinnillu ilisimatusarnermik nalilersuinissap qulakkeerneqarnissaa.

Naatsorsueqqissaartarfik aqqissuussaannermi Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup ataaniippoq. Kisiannili Naatsorsueqqissaartarfimmi aqutseriaaseq Naalakkersuisoqarfiup ataani aqutsisoqarfinnut allanut sanilliullugu allaaneruvoq. Naatsorsueqqissaartarfimmik qulliunerumik akisussaasut tassaapput siulersuisut, inuiaqatigiinni pissutsinik ilisimasalinnik tallimanik ilaasortaaffigneqartut. Naatsorsueqqissaartarfimmi pisortaq ulluinnarni aqutsisuuvoq sulisoqarfillu avammut aamma sinniisuuffigisarlugu.

Naatsorsueqqissaartarfiup suliassai pingaarnerit Naatsorsueqqissaartarfik pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 29. oktober 1999-imeersumi kingusinnerusukkut allanngortinneqartumi ersipput.

Inatsit naapertorlugu Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni pissutsit pillugit kisitsisitigut paasissutissaliornermi paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfiup katersortarpai, suliaralugit avammullu saqqummiullugit.

Naatsorsueqqissaartarfik aammattaaq kisitsisitigut paasissutissaliorluni paasissutissat akiliisitsilluni katersorsinnaavai, suliaralugit avammullu saqqummiullugit. Naatsorsueqqissaartarfik naggataatigut kisitsisitigut paasissutissiinermi nunat tamat akornanni suleqatigiinneq pillugu suliassaqartarpoq.

Siulersuisut suliassat kisitsisitigut paasissutissiisarneq pillugu inatsimmi ersittut tassaapput:

- Naatsorsueqqissaartarfimmik qulliunerusumik akisussaaqqarneq.
- Pisortat kisitsisinik paasissutissaliornerisa ataqatigiissarnissaanut siunnersuusiorneq.
- Naatsorsueqqissaartarfiup siunertat pillugit aalajangersakkat naapertorlugit sulinissaa isumagalugu.
- Naatsorsueqqissaartarfiup piffissamut sivisuumut suliniuteqarfissaanik pilersaarusiak akuerisassallugit.
- Naatsorsueqqissaartarfiup sulinissamut pilersaarutai akuerissallugit.
- Suliffeqarfiup ingerlatsineranik ukiumoortumik Naalakkersuisunut ukiumut ataasiarluni nalunaarusiornissaq.

1.3 Pisortatigoortumik kisitsisit atorlugit paasissutissaliorneranni FN-imi tunngaviit

Naatsorsueqqissaartarfik pisortat kisitsisinik paasissutissaliornerat pillugu FN-imi tunngaviit malillugit sulisarpoq. Tamassuma ilaatigut kinguneraa:

- Kisitsisinik paasissutissat sumulluunniit atassuteqarani innuttaasunit pissarsiarineqarsinnaassapput.
- Ilisimatusarnermi ileqqusut naapertorlugit kisitsisigut paasissutissaliornermi datanik pissarsiviit periutsillu pillugit paasissutissat saqqummiunneqartassapput.
- Inuit pillugit paasissutissat naatsorsueqqissaartarfiit kisitsisinik paasissutissanik suliaat, inuit ataasiakkaat inatsisilluunniit tunngavigalugit inuit pineqaraluarpata, isertuullugit suliarineqartassapput, taamaallaallu kisitsisinik paasissutissaliornermi siunertaqarluni atorneqassallutik.
- Nunani ataasiakkaani naatsorsueqqissaartarfiit qaffasissutsini tamani kisitsisinik paasissutissaliornermi periutsini taaguutit, immikkoortiterinerit periutsillu imminnut ataneri atorneqarluarsinnaanerilu siuarsassavaat.

2 Suliaqarfiit akornanni suliniuteqarfiit

2.1 Uppernarsaasioorneq periutsillu

Immikkoortuni kisitsisinik paasissutissaliorfiusuni assigiinngitsuni pitsaannerusumik assigiiaarnerusumillu uppernarsaasiortarnissaq Naatsorsueqqissaartarfiup suliniutigaa. Nittartakkami www.stat.gl-imi immikkoortuni kisitsisitigut paasissutissiisutini tamani periutsit, immikkoortiterinerit/ilisimatusarnermi taaguutit, pissarsiviit, assigiinngiiaarnerit taaguutinillu pingaarnernik nassuiaarnerit pillugit paasissutissat takuneqarsinnaassapput. Kisitsisinik paasissutissaliornermik nalunaarsuiffinni pingaarnerni tamani ilaatigut nalunaarsuiffiit ilisimatusarnermi annertunerusumik atorneqarsinnaanissaat siunertaralugu assigiinngiiaarnerit nalunaarsuiffinniittut pillugit takussutissiat avammut saqqummiunneqartassapput. Innutaasunut tunngasut nalunaarsuutit siulliullugit suliarineqarput.

2016-imi aamma 2017-imi Kalaallit Nunaat NordForsk-imit avannaamioqatigiit akornanni nalunaarsuinerimik ilisimatusarnermut peqataanissamut aningaasaliiffigineqarpoq. Naatsorsueqqissaartarfiup nalunaarsuisarnerata siunissamut sinaakkusiilluni pitsaannerusumik paasissutissalorneqartalersinnaanissaat ilisimatusarnerup toqqaanngikkaluamik kingunerisassaasa ilagaat.

Naatsorsueqqissaartarfimmit atorneqarput kisitsisaataasivimmi nalunaarsuutit uppernarsaatit atorneqartut. Uppernarsaatit tamanut saqqummiunneqaraangata Naatsorsueqqissaartarfimmit periarfissaqalerneranik maluginiaqqusisoqartassaaq.

2.2 Digitaliseriineq

Digitaliseriinerimut pisortat ataatsimut periusissiaat nutaaq Naalakkersuisut 2014-imi akueraat. Suliniuteqarfiit aalajangersimasut atuutilersinneqarnerannut atatillugu Naatsorsueqqissaartarfik suliassaqarnerulissaaq. Kisiannili piffissaq sivisunerusoq eqqarsaatigalugu periusissiami Naatsorsueqqissaartarfimmut nutaanik periarfissiisut immikkoortut amerlanerulissapput.

Inuit (CPR), suliffeqarfiit, (CVR) illuutit nunamullu paasissutissat (assersuutigalugu najukkat pillugit paasissutissat) pillugit tunngaviusumik paasissutissat digitaliseriinerup annertunerulernissaanut pingaaruteqartutut isigineqarput. Paasissutissat tunngaviusut kisitsisitigut paasissutissiarpassuarni Naatsorsueqqissaartarfimmi pitsaassutsit qaffatsissavaat aammalu illuutit pillugit kisitsisinik paasissutissiisoqartalersinnaassalluni. Aammattaaq ilimagineqartariaqarpoq datat paasiuminarsarnissaannut isumalluutit ikinnerusut Naatsorsueqqissaartarfiup piffissami sivisunerusumi atortassagai.

Digitaliseriinermit periusissiami inuit pillugit paasissutissat pillugit nutaamik inatsisiliortoqarpoq, tassanilu aalajangersakkat danskit inuit pillugit paasissutissat pillugit inatsisaanniittut qaninnerulerlugit Kalaallit Nunaanni inatsiseqalerpoq.

Naggasiullugu Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ataatsimut aningaasanik aqutsinermi aqutsinermilu paasissutissanik nalunaarsuiffeqarnissaannik digitaliseriinermit periuseq kiisalu HR-system akissarsisitsinermilu periutsip nutaap (ERP) atulernersaa siunertarineqarpoq. Nalunaarsuinerit assigiiarnerusut aallaavigalugit kisitsisitigut paasissutissat atuuttut suliarineqaraangata immikkoortunilu nutaani aaqquissuussamik assigiiartumillu nalunaarsuisoqaraangat pisortat ataatsimut aningaasaqarnermik aqutsinermi aqutsinermilu paasissutissanik nalunaarsuiffeqarneranni Naatsorsueqqissaartarfik piffissamut ungasinnerusumut nutaanik periarfissaqalerpoq. Aamma takuuk immikkoortoq 2.3 ataaniittoq.

Suliffeqarfiit naatsorsuutininik siunissami pisortanut digitalinngorlugit nassiussisarnissaat digitaliseriinermit periusissiamut atatillugu Naatsorsueqqissaartarfiup taperserniarpaa. Kisitsisitigut paasissutissat nuna tamakkerlugu naatsorsuutininut aamma inuussutissarsiutit pillugit kisitsisitigut paasissutissanut atugassanik nalunaarsuisarneq Naatsorsueqqissaartarfiup nalunaarsuinerani ullumikkut annertunerpaajupput. Digitalinngorlugit nalunaarsuisarnermi nalunaarsuinermit kukkunerit aamma ikilissapput taamaalillunilu kisitsisinik paasissutissat pitsaassusaat qaffatsinneqassallutik.

2.3 Allaffissornermi nalunaarsuinerit aaqquissuunneri pitsanngortinnerilu

Naatsorsueqqissaartarfiup Kalaallit Nunaanni pisortat Naatsorsueqqissaartarfiunerat isumaqannigilaq Naatsorsueqqissaartarfik kisitsisinik paasissutissaliornermut tamanut tabelinut piariikkanut datanik taamaallaat katersuisartoq. Naatsorsueqqissaartarfittulli allatut pisortat, suliffeqarfiit kattuffiillu paasissutissanik suliaqarnissaat Naatsorsueqqissaartarfiup pisariaqartippaa. Kisitsisinik paasissutissaliornerni amerlanerni atuuppoq nalunaarsuiffiit allaffissornermit siunertaqarluni pisortat oqartussaasut suliaat, taakku aallaavigalugit paasissutissanik tunngaveqarluni Naatsorsueqqissaartarfik kisitsisitigut paasissutissanik katersuisarpoq, suliaqartarpoq avammullu saqqummiussisarluni.

Naatsorsueqqissaartarfik naliliivoq nalunaarsuiffinni allaffissornermi atornerqartartuni paasissutissat pingaernerit tunngavigalugit kisitsisinik paasissutissaliornernit eqqortumik takutitsisunik kisitsisitigut paasissutissaliornernik kinguneqartartoq, tassa nalunaarsuiffiit oqartussaasunit akisussaasunit amerlasoorpassuartigullu inunnit suliffeqarfinnilluunniit aamma ingerlaavartumik misissorneqartarmata. Tassunga peqatigitillugu allaffissornermi nalunaarsuiffiit tunngavigalugit kisitsisitigut paasissutissiat suliarineqarnerat akikinnerusarpoq, tassa Naatsorsueqqissaartarfik datanik suliffeqarfinni inuinnarnilu

katersuinissamat isumalluutunik atuissanngimmat aammalu paasissutissanik assigiartunik nalunaaruteqartoqarnissaa qulakkeerneqartarluni. Naggasiullugu, allaffissornermi nalunaarsuiffiit ilusilersugaanerat aaqqissuussamillu atorneqartarnerat allaffissornermi oqartussaasuni akisussaasuni pisariillisaanissamat aamma tapersiisarput.

Qulaaniittunut nangeqqillugit Naatsorsueqqissaartarfik inassuteqaateqarpoq, qitiusumik allaffissuup kommunillu siunissami suleqatigiillutik – ilaatigut pisortat Aningaasaqarnermi aqutsinermilu nalunaarsuiffiannut (ERP) nutaamat atatillugu – suliassanik suliarinninnermut atatillugu aaqqissuussamik nalunaarsuinerit aallaavigalugit paasissutissat pisortat suliarisaat tunngavigalugit kisitsisitigut paasissutissaliornerit nutaat suliarineqartarnissaat anguniartariaqaraat.

Pisortani oqartussaasut allaffissornermi nalunaarsuiffinnik pilersitsiniartut Naatsorsueqqissaartarfimmik aamma Digitalimik sullissinnermut Aqutsisoqarfimmik isumasiuisarnissaat ataatsimut isigalugu qulakkeerneqartariaqarpoq, taamaalilluni nalunaarsuiffiit naleqquttumik ilusilersornissaat aammalu kisitsisinik paasissutissaliornerit atorneqarsinnaaneri qulakkeerneqarniassammat. Nalunaarsuiffiit aaqqissugaanerannik allannngortinnerinillu Naatsorsueqqissaartarfimmut nalunaartussaataaneq kisitsisitigut paasissutissiisarneq pillugu inatsimmi allaqqareerpoq, kisiannili tamassuma ilisimatitsissutigisarnissaa siunertaralugu Naatsorsueqqissaartarfik annertunerusumik suliniuteqarniarpoq.

2.4 Suliakkiissutit

Paasissutissarpasut Naatsorsueqqissaartarfiup pigisai akiliisitsilluni arlalinnik aaqqiissuteqarnissamik neqerooruteqarnissamik periarfissiipput. Akiliisitsilluni suliassat paasissutissat allat ilanngullugit imalinnik immikkuualuttunngorlugit akiliisitsinani pisortanut suliarineqartunit imaluunniit sullissat ataasiakkaat pisariaqartitaannut naleqqussarneqartunit allaanerusarput. Akiliisoqarnissaanut tunngavilersuutigigajunneqartarpoq avammut saqqummiunneqaraangata paasissutissat eqqortuutinniarlugit Naatsorsueqqissaartarfiup kukkunerisuisarnera. Datat immikkuualuttunngornerullugit atorneqarneri annertunerusumik suliarineqarnissaannik kukkunerisiorneqarnissaannillu pisariaqartitsisoqartarpoq, taamaaliorqartillugu akilersitsisoqartarpoq.

Tunngaviusumik kisitsisinik paasissutissaliornermut naleqqukkaangata kiisalu sulisut pigineqaraangata Naatsorsueqqissaartarfik siunissami akiliisitsilluni suliaqartaanassaaq. Naatsorsueqqissaartarfik nammineerluni suliassanik tuniniaasassanngilaq aammalu suliakkiissutit akilersinneqartut amerlippata iluatsitsinertut isiginagu. Naatsorsueqqissaartarfik suliakkiissutit kisitsisinik paasissutissaliornermi tabelit kisitsisaataasivimmiittut immikkuualuttunngornerat annertusillugu kisitsisitigullu paasissutissat ujjartorneqarajuttartut aningaasanut inatsimmi aningaasaliissutinit matussuserneqartut ilannguttarnerisigut ilaatigut siumut isigaluni ingerlatsinermi tunngavik nammineerluni annikillisittarjaa.

Suliakkiissutit nalunaarsuinerit tunngavigalugit taamaallaat tabelinngortillugit Naatsorsueqqissaartarfiup killilemiassavai. Apersuinerit tunngavigalugit misissuinissanik sullissat kissaateqarpata Naatsorsueqqissaartarfik paasissutissat pillugit nakkutilliisoqarfimmiit (Datatilsyn) akuerineqareernikkut tigusillattaarilluni misissuinernut atugassanik innuttaasut pillugit nalunaarsuiffinniit pissarsianik tapersiisinnaavoq, kisiannili ilaannikkut Kalaallit Nunaanni Danmarkimiluunniit misissuinerni apersuisartut apersuineri atorsinnaassassallugit.

Kisitsisitigut paasissutissat nalilersuinerillu suliarinissaannut siunnersortit ilisimatusartullu avataaneersut qitiusumik allaffissuup kommunillu akuttunngitsumik atortarpaat, tassani Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisinik paasissutissiai pingaarnertut atorpeqartarlutik. Siunnersortit suliakkerneqaraangamik Naatsorsueqqissaartarfimmit paasissutissanik akuttunngitsumik immikkut kisitsisinik aniatitsisarpur imalluunniit Naatsorsueqqissaartarfiup serverianit namminneq nalilersuinissaminnut kikkunerit paasiuminaasaarlugit datanik pisisarlutik.

Siunnersortit kisitsisitigut paasissutissanik imaqartunik nalilersuinissanik nalunaarusiormissanillu sulisussarsiarineqannginneranni Naatsorsueqqissaartarfik isumasiorneqarsinnaalluortoq Naatsorsueqqissaartarfiup ilisimatitsissutiginiartassavaa. Naatsorsueqqissaartarfik isumaqarpoq nalunaarusiat nalilersuinerillu isumalluutit/aningaasartuutit ikinnerusut atorlugit suliarineqarsinnaasut. Naatsorsueqqissaartarfik taamaalilluni kisitsisit suut kisitsisaataasivimmeereersut nalilersorsinnaavaa aamma Naatsorsueqqissaartarfimmi nalunaarsuiffiit pioreersut atorlugit sunik kisitsisitigut paasissutissaliorsinnaanera aammalu paasissutissat ataatsimoortillugit datanillu nutaanik pissarsilluni annertunerusumik suliaqarnissamik pisariaqartitsiviunersut ikiuussinnaavoq.

2.5 Allaffissorinikkut naatsorsuinerit

Kisitsisitigut paasissutissanik saqqummiisoqartillugu taaguutit, immikkoortiterinerit periutsillu nunat tamat akornanni atorpeqartartut Naatsorsueqqissaartarfiup sapinngisamik atortarpai. Kisitsisitigut paasissutissat taakku ilaatigut inuit suliaqarfinni aalajangersimasuni ulluinnarni suliaqartut – assersuutigalugu qitiusumik allaffissuarmi kommunimiluunniit allaffimmi sulisut - ujartugarineq ajorpaat. Assersuutigalugu ingeniøritut ilisimatusartutut, pilersitsisartutut sanaartukkanillu ilusilersuisartutut inuussutissarsiutinut ilinniarsimasut, nunarsuarmi taaguutit atorpeqartut, pinnagit sanasut Sisimiuni Sanaartormerit Ilinniarfimmi ilinniarsimasut qassiuneri ujartorneqarajuttarput.

Allaffissornermi nalunaarsuisarnernik Naatsorsueqqissaartarfiup suliaqartarnissaa siunertaralugu oqartussat sulianik ingerlatsisartut Naatsorsueqqissaartarfiup siunissami oqaloqatigisarniarpai. Pingaartumik nalunaarsuiffiit Naatsorsueqqissaartarfiup ineriartortinnikuusai atorlugit

allaffissornermi naatsorsuinerit ajornanngikannersumik suliarineqartarnissaanni. Assersuutigalugu tassaapput immikkoortuni pisortat aningaasaqarnerat akissarsiallu kiisalu suliffeqarnek ilinniartitaanerlu. Kisiannili aningaasatigut isumalluuteqartitsisoqarnissaa aammalu paasissutissanik isumannaallisaasernerup paasissutissallu pillugit isertuussaqaqtarnerup ajoquserneqannginnissaat Naatsorsueqqissaartarfimmut pingaaruteqarpoq.

Meeqqat atuarfii pillugit kisitsisitigut paasissutissat amerlanerpaat Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfimmit ullumikkut suliarineqartarput, taavalu ilinniartitaaneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat allat Naatsorsueqqissaartarfimmit suliarineqartarlutik. Assersuutigalugu inuusuttut anguniakkat pillugit kisitsisitigut paasissutissaliornermut atatillugu ingerlatsisarnernik nalilersuinerit annertunerusumik isiginiarneqalerneranni Naatsorsueqqissaartarfiup Ilinniartitaanermulu Aqutsisoqarfiup ataqatigiissumik ataqatigiisaarinikkut suleqartigiinnissaat pisariqartorujussuuvoq.

2.6 Ingerlatitseqqiisarneq

Kisitsisit allanngoriartorneri isiginiarlugit saqqummersitat naannerusut Naatsorsueqqissaartarfiup atornerusarniarpai. Saqqummersitanut uppernarsaatiniq periutsinillu allaaserinninnerit nittartakkami immikkoortunut tamakkununga tunngasunut tassunga peqatigitillugu nuunneqassapput. Saqqummersitat naannerusut kisitsisaataasivimmi paasissutissanik immikkuualunnerusunut innersuussutiniq imaqartassapput.

Kisitsisitigut paasissutissanik soqutiginninnerunissaq nutserinermullu isumalluutit atorneqartut annikillisinneqarnissaat qulakkeerniarlugit saqqummersitat naalisinneqassapput. Taamaaliornikkut paasissutissat kisitsisaataasivimmi pissarsiarineqarsinnaasut pitsaassusaat annertusarneqarnissaat pitsanngortinneqarnissaallu isiginiarneqarnerulissaaq.

Saqqummersitsinermut ilanngullugu Naatsorsueqqissaartarfimmit tusagassiutinut nalunaarummik ilanngussisoqarajuttarpoq. Saqqummersinneqartartut ataasiakkaat tusagassiutitigut nalunaarutitaqassanersut immikkut isumaliutersuutigineqassapput. Kisitsisitigut paasissutissat nutaat eqqarsaatigalugit tusagassiutitigut nalunaaruteqartarnissaq pingaaruteqarpoq, taakkulu suliarineqartassapput tusagassiuutinit tigusiffigiinnarneqarsinnaasunngorlugit.

Tassunga atatillugu kisitsisaataasiviup pingaarnertut ingerlatitseqqiisarfiulerneratigut atuisartunik pikkorissartitsisarnerup pingaarnersinnissaanik pisariaqartitsisoqarpoq. Ilinniartunut, isumaginninnermut kisitsisinik paasissutissanik sulinerminnut atatillugu atuisartunut inuinnarnullu pikkorissartitsinernik Naatsorsueqqissaartarfik ataavartumik neqerooruteqartassaaq. Atuisut Nuup avataani najugaqartut ilitersornissaat ajornartorsiutaasinnaavoq. Taamaammat pikkorissartitsisarnernik neqeroorut filmimik ilitersuummik internetikkut

takuneqarsinnaasumik ilaneqassaaq, kisiannili soqutiginninneq apeqqutaatillugu Nuup avataani aamma aqqissuisoqartarsinnaavoq.

IT-mi sulisut paasissutissanik kisitsisaataasivik ingerlatitseqqivittut atorsinnaassavaat kisitsisillu nutartikkat programmini atoqqissinnaassallugit, assersuutigalugu oqarasuaatinut angallattakkanut apps-inut, nittartakkani immikkut grafikinnngorlugit saqqummiinerni il.il. Paasissutissat API (application programming interface) atorlugu atuisunit tamanit atorneqarsinnaapput. API Sverigemi Naatsorsueqqissaartarfiup atugaa Naatsorsueqqissaartarfiup atorpaa, kisitsisaataasivimmut toqqaannaq atassuteqarluni atorneqarsinnaasoq.

Takornariat nittartagaannik www.tourismstat.gl-imik nutarterinikkut periarfissaq tamanna aallartinneqarnikuuvoq. Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaani titartakkat atorlugit saqqummersitanik pitsanngorsaaniarluni API aamma atorneqarpoq. API-mik atuinerup siunertaasa aapparivaat API-mik atuinermik misilittagaqalernissaq, atuilertussanik pitsaasumik siunnersuisarnissaq eqqarsaatigalugu. Atuilertussat sukkanerusumik API-mik atuilernissaat anguniarlugu Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaani programkode akeqanngitsumik tamanit atorneqarsinnaavoq.

Paasissutissanik takussaasunnngortitsinissamut pisariaqartitanik programminik atuisunut ajornannginnerulersitsineq, tassunga ilanngullugu infografikki atorlugu saqqummersitsisarnerit, assersuutigalugu Facebookimi nutaarsiassanik nalunaaruteqarnermi, periarfissat ajornannginnerulernissaat pilersaarusiorneqassaaq. Suleriaaseq taanna periarfissiivoq open-sourcemik R;-imik atuisinnaanermik misilittagaqalernissamut, programmi pineqartoq nalinginnaasuvoq datanik paasinarsaanermi suliaqarnerni.

Kisitsisitigut paasissutissanut Naatsorsueqqissaartarfiup nammineq suliarisartagaanut pissarsiarineqarsinnaasunut kisitsisaataasivik ullumikkut atorneqarneruvoq. Kisitsisit paasissutissartai Naatsorsueqqissaartarfimmit misissorluaqqaarnagit kisitsisaataasivimmut ilineqartartunik kisitsisaataasivik tamassuma saniatigut imaqarpoq – assersuutigalugu Uumasunut nakorsamiit aamma Nakorsaaneqarfimmiit kisitsisit.

Naatsorsueqqissaartarfiup anguniagaraa sulisoqarfiit amerlanerusut kisitsisaataasivimmik atuisassasut, taamaalilluni Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaa annertunerusumik Kalaallit Nunaat pillugu paasissutissanik qitiusumik nittartagaassalluni. Kisitsisaataasiviup ingerlatitseqqiffiusarnissaanut pisariaqarpoq pilersuisut pitsaassutsinik aalajangersimasunik malinninnissaat nammineersinnaanissaallu, tabelillu pissarsivinnik erseqqissumik imaqarnissaat, tabelillu ingerlaavartumik nutartertarnissaat, minnerpaamik ukiumut ataasiarluni.

Finlandimiut naatsorsueqqissaartarfiat isumassarsiorfigalugu Naatsorsueqqissaartarfik makronik kisitsisaataasivimmi tabelinik ajornannginnerusumik suliaqartarnissaq siunertaralugu ineriartortitsivoq. Ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu makrot pineqartut naatsorsuinnermut nalunaarsuiffimmut paasissutissiornermut aamma naatsorsuinnermi

assigiinngitsuni paasissutissat nassuiaatillu assigiiaarneqarnissaanut atorneqarsinnaasunnngortinneqassapput.

2.7 Kinaassusaa isertorlugu isertupjaarlugulu immikkuualuttut pillugit paasissutissanik pissarsisinnaaneq

Inuit suliffeqarfiillu pillugit paasissutissanik (= immikkuualuttut pillugit paasissutissanik) Naatsorsueqqissaartarfiup ingerlatitseqqisarnera inuk pillugu paasissutissanut inatsimmit aamma kisitsisit pillugit paasissutissiisarneq pillugu inatsimmit killilersorneqarpoq, taakkunani inuit ataasiakkaat suliffeqarfiilluunniit ataasiakkaat pillugit paasissutissat allanullu ingerlateqqinneqartussaannngitsut Naatsorsueqqissaartarfiup tigusartagai aalajangersarneqarlutik.

Allaganngorlugu isumaqatigiissuteqarnikkut inuit Naatsorsueqqissaartarfimmi sulisuunnngitsut Naatsorsueqqissaartarfimmi kinaassusii isertupjaarlugit paasissutissat tunngavigalugit tabeliorsipput nalilersuisinnaallutillu. Paasissutissani kinaassutsit isertupjaarnerat isumaqarpoq inuit normui, najugaqarfii allallu inuit kinaassusiinik takutitsisinnaasut tullerriaarlugit normunik taarserneqarnerat. Kinaasussaat isertupjaarlugit paasissutissat imaattariaqanngilaq kinaassusaat isertuulluinnarneqartoq, tassa paasissutissanik ilaatigut allatigut kinaassutsinik paasinninnikkut inuit ataasiakkaat pillugit paasissutissat pissarsiarineqarsinnaasarmata. Assersuutigalugu inuup ukioqassusia, ilinniagaqarnera, katissimanera katissimannnginneraluunniit, meeraasa amerlassusaat, najugaa il.il. pillugit paasissutissat tunngavigalugit inuup isertitai pillugit paasissutissat eqqoriarneqarsinnaammata – pingaartumik inuit sumiiffimmi agguaqatigiissillugu isertitarineqartartuniit qaffasinnerusunik isertitallit pillugit.

Ilisimatusarnermut inatsisissanillu piareersaanermut atatillugu kinaassusaat isertupjaarlugit paasissutissanik Naatsorsueqqissaarnermi inatsit malillugu aamma paasissutissanik isertuussinissamik malittarisassat malillugit pissarsisoqarsinnaavoq, datanik atuinissamut piumasagaatit Naatsorsueqqissaartarfiup datanik isertuusinermut iliuuserisartagaanut tunngasumi tamakkiinerusumik atuarneqarsinnaapput. Kinaassusaat isertupjaarlugit immikkuualuttunngorlugit paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfiup serveriatigut avataanit pissarsiarineqarsinnaapput. Interneti aqutugalugu immikkullu piumasagaatit malillugit internetikkut nammineq suliffigisamiit paasissutissanik pissarsisoqarsinnaavoq. Piumasagaatit ilaat tassaavoq tabelinik suliarineqartunik tamassumalu kingorna Naatsorsueqqissaartarfiup serverianit aaneqartunik Naatsorsueqqissaartarfiup nakkutiginninnissaa.

2.8 Oqaatsit

Nittartakkamik atuisut 20 procentii Nunanit Kalaallit Nunaata Danmarkillu avataaneersuupput. Taamatut amerlatiginerisa paasinarsisippaa Naatsorsueqqissaartarfiup suliai nunani allani aamma annertuumik

soqutigineqartut. Maannakkut Greenland in Figures tuluttut ukiut tamaasa saqqummersinneqartarpoq, kisitsisaataasivimmilu tabelit aamma tuluttut aamma saqqummersinneqartarput, qularnanngilarli tuluttut amerlanerusunik saqqummersitsisarnissaq pisariaqartinneqartoq. Naatsorsueqqissaartarfimmit 2018-imi Greenland in Figures saqqummertussap ukiunut siuliinut sanilliullugu annertusivaa, Greenland in Figures siunissami inuiaqatigiinnut pissutsinik paasissutissanik annertunerusumik imaqartalernissaa aamma titartakkat assillu atorlugit takujuminarnerusunngortinneqarnissaa pilersaarusiorneqarpoq.

Kalaallisut taaguutit nutserinermiit nutserinermut pilersinneqartarmata kisitsisitigut paasissutissanik kalaallisut nutserisartut atuartartullu unammilligassaqartarput. Oqaaseqatigiinni danskisut taaguutit kalaallisut nutserneqarsinnaasarpurput oqaaseqatigiillu assigiit assigiinngitsunik nutserneqarsinnaasarlutik. Ajornartorsiut aqqiiviginiarlugu kisitsisitigut paasissutissanit assigiinngitsunit taaguutit katersorlugit kalaallisut taaguutit assigiissarnerat Naatsorsueqqissaartarfiup aallartinnikuuaa. Nutserummut atatillugu suliani taaguutit kalaallisut aalajangersimasumik nutserneqarnerannik qarasaasiami nalunaarsuivik Oqaasileriffimmi pilersinneqassaaq. Taaguutit Naatsorsueqqissaartarfiup katersugai oqaasileriffiup qarasaasiami nalunaarsuivianut piffissap ingerlanerani ilanngunneqassapput.

2.9 Kalaallit Nunaanni kisitsisit

2018-imi Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat aamma Greenland in Figures ataatsimoortillugit suliarineqarput. Greenland in Figuresimut ilanngunneqassapput tabelit arlalissuit nassuiaatitallit, nassuiaataat nittartakkamut aamma ilanngunneqarsinnaapput.

Saqqummersinneqartartut amerliartortillugit, Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat tabelinik katersivittut suliarineqarnissaanut, nutsigassat ikilisinniarnearnerat pissutaavoq. Naatsorsueqqissaartarfimmit aamma nalilerneqarpoq ullutsinni atuisut inuiaqatigiinnut tunngasunik paasissutissanik pissarsiaqarsinnaalluurtut ass. uku aqqutigalugit; www.sullissivik.gl, www.peqqik.gl, www.aka.gl, www.asiaq.gl allanilu.

2019-imi Greenland in Figures kalaallisut (Kalaallit Nunaanni kisitsisit) qallunaatullu (Grønland i tal) saqqummersinneqarput pdf-filinngorlugit nittartakkatsinni. 2020-milu quppersagaq oqaatsinut pingasunut naqitertinneqarpoq. Greenland in Figuresimi allassimasut nittartakkami atorneqarsinnaanissaat immikkut anguniarneqarpoq.

Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissani saqqummiunneqartarput paasissutissat nalinginnaasumik Naatsorsueqqissaartarfimmit suliarineqarneq ajortut, assersuutigalugu ukununnga tunngasut; silap pissusaa, aatsitassat, aamma meeqqat atuarfiannut tunngasut. Tabelit taakkununnga tunngasut kisitsisaataasivimmu ilanngunneqassapput nammineerluni kisitsisinik aallarfigineqarsinnaalissallutik.

2.10 Misissuinerit aamma kisitsisitigut paasissutissaliornermi pissarsiviit allat

Allaffissornermi nalunaarsuiffinniit inunnullu aamma suliffeqarfinnut tunngasunik misissuineri tigusilluni nunani ataasiakkaani naatsorsueqqissaartarfiit kisitsisitigut paasissutissaliornermik tunngaveqartarnertik ileqqoraat. Kisiannili Naatsorsueqqissaartarfiup allaffissornermi nalunaarsuiffiit kisiisa atortarpai. Paasissutissat annertuut nunarsuarmi isiginiarneqartarisa ilaatut nunarsuup sinnerani kisitsisitigut paasissutissiineri pissarsiviit allat naatsorsueqqissaartarfiit atortalerfikuaat.

Naatsorsueqqissaartarfimmit misissuinerit tunngavigalugit ingerlaavartunik kisitsisitigut paasissutissiortalerfiannigilaq. Taamaakkaluartoq ilisimatusartunit allanillu, misissuinessanut aamma kisitsisinik aallernissanut siunnersorneqarnissanut unissimasunik aamma naatsorsuineri itisiliineri assigiinngitsuni pisariqartinneqartarpoq Naatsorsueqqissaartarfimmit ikiorneqarnissaq. Aallaqqaasiutigalugu Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaanut misissuineri ilitersuutiniq ilanngussisoqarnissaa pilersaarutaavoq.

Naatsorsueqqissaartarfiup paasissutissanik pissarsivinnik allanik atuisarnermi misilittakkat ukiuni aggersuni annertusarniarpai. Nioqutissanik ataasiakkaanik tunisinerit pisiniarfinni strekodet atorlugit nalunaarsorneqartarnerat assersuutigalugu atuisunut akit assigiinngiaarnerannik takussutissiat pitsannortinnissaannut tapersiisinnaavoq, oqarasuaatinillu atuinerit pillugit paasissutissat nunami allamiut Kalaallit Nunaannut tikeraartut agguataarnerisa missingernerinut atorneqarsinnaallutik nunalu tamakkerlugu naatsorsuutini atuisut atuinerisa misissuiffigisarneri ilaatigut taarserneqarsinnaallutik. Paasissutissanik pissarsivinnik allanik misileraaneq sapinngisamik suleqatit naleqquttut suleqatigalugit pisassaaq kisitsisitigut paasissutissiisarneq pillugu inatsisaalersinnaasumut atugassanik misilittagaqalernermit atorneqarsinnaallutik.

2.11 Softwarit

Naatsorsueqqissaartarfiup WPS datanik suliarinninnermi softwaretut pingaarnertut ullumikkut atorpaat. WPS-imi programmilornermi oqaatsit SAS atorneqarput. Kisiannili WPS-imut akuersissutit SAS Institute-meersunit taakkua assinginit akikinnerungarpoq, WPS-ip iluaqutigivaa programminik suliaqarnermi oqaatsinik R-nik allallugit scriptinik programmeqqanik suliaqarsinnaaneq. R tassaavoq kisitsisitigut paasissutissaliornermi programmi aamma programeeriineri oqaatsit, ullumikkut ilinniarfinnit Naatsorsueqqissaartarfiup sulisussarsiffigisartaanit SAS-imut sanilliullugu akulikinnerusumik atorneqartartoq. Taamaattumik piffissap ingerlanerani R-ip taamaallaat atorneqartalermissaa naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

SAS-imiit R-imut sukkasuumik nuunneq ajornartorsiorfiussaaq, tassa programmit datallu ataatsimoortut allannortinneqassammata sulisullu

programmeeriinermi oqaatsinik nutaanik ilinniartussaammata. Kisiannili Naatsorsueqqissaartarfik suliffittut pilerinartuulerneratigut ilinniaqqinnissamullu periarfissaqarneratigut nuunneq siunissami sulisussarsisarnermi arlalinnik iluaqutissartaqassaaq.

Naatsorsueqqissaartarfimmit R atorlugu misilittakkanik katersiniarpoq, nalinginnaasumik suliarineqartartut avataatigut suliat tunngavigalugit. Sociale mediat atorlugit aamma nalunaarusiat automatiskimik suliat atorlugit R atorlugu ersarissaanissaq piukkunnartorujussuuvoq. Allat kisitsisitigut paasissutissiortartut, ilisimatusartut assingusunillu suliaqartut suleqatigalugit R atorlugu suliaqarnissaq aamma piukkunnarpoq, assersuutigalugu innuttaasut amerlassusissaanik suliaqarnermi. Nalinginnaasumik kisitsisitigut suliaqarneq SAS atorlugu ingerlanneqarallarpoq.

2.12 Nunani tamalaani suliniaqatigiiffinnut paasissutissanik tunniussisarneq

FN-ip piujuaannartitsiniarluni anguniagai ukiuni tulliuuttuni sammineqangaatsiartussaapput. FN-imit piujuaannartitsiniarneq pillugu 17-inik anguniagaqarput taakkulu ataani 169-it anguniakkat 232-illu erseqqissaassutissat allat aamma anguniarneqarlutik. Tassunga tunngatillugu Kalaallit Nunaata akisussaaffigisai Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfiup ataaniittumi Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut immikkoortortaqarfimmi inissisimapput.

SDG-ip erseqqissaassutaanut tunngatillugu Naatsorsueqqissaartarfimmit suliarineqartussat suli inissinneqanngillat. Suliassanut pilersaarussiaq Naalakkersuisunit suliarineqartussaq akuerineqaqqaartussaavoq, tassungalu ilaassaaq Naatsorsueqqissaartarfiup suliassai.

Naatsorsueqqissaartarfimmit maanna ilimagineqarpoq erseqqissaassutissat kisitsisaataasivimmut aaneqarsinnaangornissaat ilimagineqarpoq, kisitsisaataasivimmiittut atorlugit Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup nittartagassaanut API atorlugu nuunneqartarsinnaassapput. Taakku saniatigut aamma kisitsisitigut paasissutissanik allanik ilaterisoqarsinnaavoq, Danmarkimi aningaasaqarnermut inatsimmit aningaasaliiffigineqarlutik.

Danmark Statistikkimut FN-ip Nunarsuarmi anguniagai pillugit Naatsorsueqqissaartarfimmik suleqateqarnissaq siunertaralugu aningaasaliissutit 2019-imi 2022-mut 4 mio. kr.-imik qaffanneqarput. Tamanna tunngavigalugu Danmark Statistikip piumasaqaatigaa pilersaarut aningaasat sinneruttut 3.5 mio. kr.-inik annertussuseqartut atorineqarnissaat eqqarsaatigalugit.

2.13 FN-p nunarsuarmi anguniagai

Nunarsuarmi piujuartitsinissaq pillugu FN anguniagassanik 17-inik atuutilersitsinikuuvoq, nunat FN-imut ilaasortat akuersaarlutik anguniarniarlugit isumaqatigiissutigisaannik. Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisitigut paasissutissiat atorlugit Kalaallit Nunaanni anguniagaqarneq malinnaaffigaa. Kisitsisitigut paasissutissiat tunngavigalugit takuneqarsinnaavoq Kalaallit Nunaata anguniakkanut malinnaanera eqqortumik ingerlanersoq aamma qanoq sukkatigisumik malinnaanersoq.

Naatsorsueqqissaartarfiup nunarsuarmi anguniakkanut tunngatillugu suliassai aaliangersimasumik suli inissinneqanngillat. Ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu Naatsorsueqqissaartarfiup suliassanik tullerriiaarilluni pilersaarutissaa, aatsaat Naalakkersuisut Naatsorsueqqissaartarfiup suliassaasa tullerriiaarneri pilersaarusiormerillu atuutilersippatigit, pilersaarusiaq atuutilersinnaavoq. Naalakkersuisut, Naatsorsueqqissaartarfiup nunarsuarmi anguniagassat malinnaavigineqartussat eqqarsaatigalugit suliassaanik, pilersaarusioreerpata, Naatsorsueqqissaartarfimmit kisitsisitigut paasissutissiat pingaarnersiorneqarsimasut allanngortittariaanersut nalilersorneqassapput.

FN-imit nunarsuarmi tamani uuttuutitut atorineqartussat 200-t sinnillit toqqarneqarsimapput, taakku tunngavigalugit nunarsuarmi anguniakkat malinnaaviginiarlugit kisitsisitigut paasissutissiortoqartussaavoq. Nunarsuarmi tamarmi uuttuutit ilarpasuit Kalaallit Nunaanni atussallugit tulluannngillat, imalluunniit kisitsisitigut paasissutissiormerimi atortussat pissarsiarineqarsinnaanngillat. Ilaatigut FN-imit uuttuutit ilarpasuinut periutsit inissinneqarsimannngillat, uuttuutit ilaat kisitsisitigut paasissutissiormermik tunngaveqanngillat, taakku nunat inatsisaanik tunngaveqartumik nalunaarusiorneqartarput (ass. naligiissitaanermut tunngasut). Naatsorsueqqissaartarfimmut aningaasaliissutigineqarsimasut Kalaallit Nunaannut tunngasunik kisitsisitigut paasissutissanik ineriartortitsinissamat atorineqarnissaat suli tunngavigineqarpoq.

Piffissap ingerlanerani Naatsorsueqqissaartarfimmit nunarsuarmi uuttuutit sularineqartarnissaat anguniarneqarpoq, kisianni pingaarnertinneqarluni Kalaallit Nunaannut uuttuutit sularineqarnissaat. Kalaallit Nunaannut uuttuutit sularineqarnerisigut malinnaavigineqarsinnaavoq nunarsuarmi anguniakkat eqqarsaatigalugit Kalaallit Nunaanni sumut killittoqarsimanera. Taamaasilluni allaffissornikkut aningaasartuutit annikinnerussapput, Kalaallillu Nunaannut attuumassuteqartut immikkut sammineqarnerussallutik. Kalaallit Nunaanni uuttuutit sularinerinut ajoqutaasinnaavoq Kalaallit Nunaata nunanut allanut sanilliukkuminaasinnaanera.

Naatsorsueqqissaartarfimmit nunarsuarmi anguniakkanut uuttuutit qitiutillugit takusassiarineqarput, taakku naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaani, www.stat.gl-imi takuneqarsinnaapput. Takusassiat nunarsuarmi aamma Kalaallit Nunaanni uuttuutit piusut pissarsiareriaannanngorlugit suliaapput, taakkulu

Naatsorsueqqissaartarfimmit suliaapput imaluunniit
Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisaataasiviatigut siammartigaallutik.
Nittartakkami takussutissiaq atorlugu nunarsuarmi anguniakkanik
suliaqarniartut tamarmik anguniarneqarput. Naalakkersuisut. Taamaasillutik
kommunit, suliffeqarfiit peqatigiiffiit il.il. suliaassanut pilersaarusiorminni
uuttuutit sulianut tulluurtut atorsinnaavaat.

Naatsorsueqqissaartarfimmit, ass. kisitsisitigut paasissutissat pigineqareersut
atorlugit aamma kisitsisitigut paasissutissiassatut pilersaarutigineqartut
atorlugit uuttuutit SDG-mut tunngasut amerliartortinneqarnissaat,
suliniutigineqarpoq. Uuttuutit amerlisinneqarnissaanut periutsit ataani
allanneqartut tunngavigalugit ineriartortitsinissaq aamma
suliniutigineqarpoq.

Immikkut suliniuteqarfigineqarniarput suliniuteqarfigineqartut ikittuinnarnik
uuttorneqarsinnaasut imaluunniit uuttorneqarsinnaangitsut. Avatangiisit
eqqarsaatigalugit siulliullugit suliarineqarniarput, aalisarnermi
pijuartitsinissaq pillugu uuttuutit aamma eqqakkanik isumaginninnernut
uuttuutit.

Paasissutissat suliareqqitassat amerlanerpaartaat pisortaqaqfinni
allaffissornermit Naatsorsueqqissaartarfimmit pissarsiarineqartarput.
Taamaattumik IT-mi periusissiat atorluarnerunissaat maannalu IT atorlugu
suliaareersut atorneqarneq ajortut atorneqartalernissaat immikkut
pingaartinneqarluni sammineqassaaq. Inunnik isumaginninneq
eqqarsaatigalugu maanna suliat meeqqanut tunngasut immikkut
aaqqissuunneqartussaapput, kingusinnerusukkut meeqqanuunaangitsoq
sulianut tunngasut taamatut aaqqinneqartussaallutik. Aaqqissuussinerup
kingunerisaanik isumaginninnermik suliaqartunut, nalunaarusiat allanullu
inissiisariaqarsimappat allanut inissiinerit, malinnaaviginissaat
ajornanninnerulissaaq. Pinerluuteqartartut eqqarsaatigalugit
misissorneqassaaq, paasissutissat pigineqareersut atorlugit,
pinerlineqarsimasunut kisitsisitigut paasissutissanik
suliaqartoqartalersinnaanersoq.

Naalakkersuisut suliaat assersuutigalugit nalunaarusiaat aamma inatsisiliaat
nutaat tunngavigalugit kisitsisitigut paasissutissiortoqarsinnaasarpooq. Inuit
innarluutillit pillugit naalakkersuisut nalunaarusiaat tunngavigalugu
ilimanarpoq, aalajaatumik inuit innarluutillit pillugit paasissutissanik
katersisoqartalernissaa. Meeqqat atugarliortut pillugit kalaallit qallunaallu
ataatsimoorussamik uuttuutit suliaat nunarsuarmi anguniakkanut
aammattaaq atoqqinneqarsinnaalluarput.

Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnermik sukumiisumik misissuisarnerit
qaffassarusullugit, inuussutissarsiormermit kisitsisitigut qitiusumik
paasissutissat aamma aningaasaqarneq pillugu kisitsisitigut qitiusumik
paasissutissat pitsaassusaat qaffassarneqarlutik iluarsaanneqarput. DREAM-
imik (aningaasaqarnermut modellit) suleqatigiilluni suliaqarnermi aamma
sukumiisumik itisiliilluni misissuisinnaanissamut aalisarneq pillugu
ataatsimiitsitaliarsuup kissaatai malillugit, kisitsisitigut paasissutissat

pineqartut pitsaassusaasa qaffassarneqarnissaat avaqqunneqarsinnaanngillat. Nunarsuarmi anguniakkat 17-iusut pilersaarutitut ilanngullugit suliarineqarput, nunarsuarmi anguniakkani paasissutissat suliniutitut assigiinngitsunut allanut taputartuunneqarsinnaanissaat pingaartinneqarmat. Ataani allattorsimapput uuttuutit, qulaani periutsit allaaserineqartut tunngavigalugit, ineriartortinneqartut:

- SDG 3: Peqqissuseq atugarissaarnerlu
Napparsimmavinni ullut unnuiffiit
Inuit innarluutillit
- SDG 9: Suliffissuit, nutaaliorneq attaveqaasersuutillu
Internetimut sukkasuumik attavillit pct.-inngorlugit
annertussusaat najugaqarfinnut immikkoortillugit
- SDG 10 Naligiinnginneq minnerusoq
Soraarnerussutisiat pillugit kisitsisitigut paasissutissat
- SDG 11: Inoqarfiit piujuartitsiffiusut
Eqqaavinnit isumaginninneq najugaqarfinnut immikkoortillugit
- SDG 14 Imaani uumassusillit
Akuutissartaqanngitsunik piujuartitsilluni aalisarneq
- SDG 16 Eqqissineq, naapertuilluarneq sullissiviillu qajannaatsut
Meeqqanik allanut inissiisarneq aamma nalunaarutiginnittarneq
Pinerlineqarsimasut
- SDG 17 Suleqatigiinnikkut anguniagaqarneq –ataqatigiissumik
isigalugu sukumiisumik misissuisinnaaneq
Suliffeqarfinnik selskabenik taaneqartartunik pisortat
aningaasaqarnerannut ilanngussineq
Pisiat tunisallu oqimaaqatigiissinnerat
Aalisarneq pillugu naatsorsuusiat itinerusut

3 Immikkoortut kisitsisit paasissutissat ataasiakkaat

3.1 Siulersuisut pingaarnersiunerannut tunuliaqutit

Nunani mikinerusuni Kalaallit Nunaattut ittuni kisitsisitigut paasissutissiinerit akisungaatsiarput. Innuttaasut ikitsut aallaavigalugit kisitsisitigut paasissutissat suliarineqartaraluartut kisitsisitigut paasissutissaliornermi aningaasartuutit innuttaasut amerlassusaat tunngavigalugu ikilisinneqarsinnaanngillat. Immikkoortunik kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqissaartarfimmi siulersuisut tulleriinnilersuissagaangata immikkoortut kisitsisitigut paasissutissat sukumiisumik tulleriinnilersornissaat pisariaqarpoq.

Datanik tunngavissaqartillugu kiisalu kisitsisitigut paasissutissat nutaat aallartinnissaannut aningaasatigut sulisoqarnikkullu atugassaqaraangat nalilersuivinnerit imaluunniit atugarissaarnermut ilassutitut takussutissat pinnagit assersuutigalugu ilinniaqqinnerit, pisiat tunisallu oqimaaqatigiinnerat, meeqqat angerlarsimaffiit avataanni inissitat inissiallu pillugit tunngaviusumik kisitsisitigut paasissutissat annertusinissaat Naatsorsueqqissaartarfiup ukiuni aggersuni salliuinniarpai.

Siulersuisut pingaarnersuineranni immikkoortunik nutaanik ilassutaasunilluunniit kisitsisitigut paasissutissaliornissamik kissaateqarfiusuni kisitsisitigut paasissutissanik nutaanik pilersitsiffiusinnaasuni nalunaarsuinerit pigineqareernersut nalinginnaasumik aallaaviusarpoq. Nalunaarsuinerit IT-milu atortut pioreersut aallaavigineqarsinnaanngikkaangata kisitsisitigut paasissutissanut nutaanut aallaaviusussanik peqalernissamut ukiut arlalissuit ingerlasinnaasarput.

3.2 Ukiuni tulliuuttuni qaninnerni ineriartornerit

Ukiuni kingullerni ukiulluunniit aggersut arlallit ingerlaneranni kisitsisitigut paasissutissat saqqummersitassatut pilersaarutitut ilanngunneqarnissaat siunertaralugu immikkoortuni ataani allaaserineqartuni ineriartornerit siulersuisut tulleriinnilersorpaat. Allaaserinninnermi ukiunut arlalinnut ineriartortitsinnermi suliniutit arlallit siulersuisut isumaliutigiginikuusaat sulili naammassineqarsinnaasimannngitsut aamma ilanngunneqarput.

Maannakkut aningaasaliissutaasut iluanni maannakkullu sulisoqarneq tunngavigalu ineriartortitsinnermi suliniutit tamarmik ingerlanneqarsinnaannginnerat eqqumaffigissallugu pingaaruteqarpoq, tak. ataani immikkoortut 5 aamma 7.

3.3 Pisortat aningaasaqarnerat

Naatsorsueqqissaartarfiup suliarisartagaa, pisortat aningaasaqarnerat annertusineqassaaq tassunga selskabit ilanngunneqarmata. Maanna suliarineqartarpoq pisortat aningaasaqarnerat aamma kiffartuussinerat kisimik saqqummiunneqartarput. Selskabit ilaannginnerat pissutaalluni pisortatigoortumik inissiat, mittarfiit, nukissiorfiit allallu ilanngunneqarneq kisitsisitigut paasissutissanut ajorput. Pisortat aningaasaqarnerannik aamma sullissinerannik sinneqartoorutit pillugit kukkulluni isumaqartoqarpat, piviusumik pisortat aningaasaqarnerat ajunnginnerujussuarmik inissisimassaaq. Pisortat selskabiutaanik ilanngussineq pisortat aningaasaqarnerannik tamakkiinerusumik takutitsissaaq.

3.4 Peqqinneq

Naatsorsueqqissaartarfik, Cosmic-(napparsimasunut journalip elektroniskiusup (Elektronisk patientjournal)) peqqissutsimut kisitsisitigut naatsorsuutitut atorsinnaalernissaanut periarfissat nalilersornissaanut atugassanik Inatsisartut aningaasanut inatsisaanit 2020-imeersumit immikkut 300.000 kr.-inik tunineqarpoq. Ilimanarpoq Cosmic-imit paasissutissat saniatigut allanik piniartoqartarnissaa, ass. nunani allani katsorsaanerit eqqarsaatigalugit.

Aningaasaliissutit Danmark Statistikip suliarisartai napparsimaviit atornerarnerinut tunngasunut assingusunik paasissutissiortalernissaaq pilersaarusiorneqassaaq. Kisitsisitigut paasissutissani pineqartumi

assersuutigalugu saqqummiunneqarput makku;
napparsimavimmiikunnaartut, immikkoortoqarfiit, napparsimalluni
unnuinerit amerlassusaat, nakorsiarnert amerlassusaat, napparsimasup ukiui
aamma suaassusaa. Ungasinnerusq eqqarsaatigalugu anguniarneqarpoq
napparsimavimmiikkunnaartut peqqissusaanik nalunaarnerit
ilangussisalernissaq, kisianni paasissutissat taakkununga tunngasut suli
tamakkiisuunngillat. Napparsimmavinnik atuisunut paasissutissat
makkuninnga ilaartorneqarsinnaapput; inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut
inissisimaneq, ass. ilinniarsimassuseq, isertitat, suliffigisat ilaqutariinnermilu
qanoq inissisimaneq.

Naatsorsueqqissaartarfimmit aamma suliniutigineqarpoq ilisimatusartunut
peqqissutisimut kisitsisitigut paasissutissat atorpeqarsinnaasut assigiinngitsut
amerlisinissaat kiisalu Innuttaasut peqqissusaanik misissuinerit inernerit
kisitsisaataasivimmiilernissaat.

3.5 Isertitat

Akileraarutitaqanngitsumik isertitat eqqarsaatigalugit immikkut
nalilersorneqassapput, isertitat pillugit kisitsisitigut paasissutissanut
ilangunneqartartut tunniussat pillugit allannguisoqartariaqarnerusq
paasiniallugu. Ilanngullugu inoqutigiit isertitaasa peerneqarnissaat
imaluunniit ilaqutariit isertitaanik ilaneqarnissaanik pilersaaruteqartoqarpoq.

3.6 Suliffeqarneq

Suliffeqarneq pillugu paasissutissat piffissaq pineqartoq qaangiutereersq
saqqummertarneri unamminartoqarpoq. Taamaattumik Akileraartarnermut
Aqutsisoqarfimmi qaammatikkaarlugit paasissutissaatigineqartut atorlugit
qaammammut kisitsisaagallartunik suliffeqartunut akissarsiortunut
erseqqissaassutinulluunniit kisitsisaagallartunik
saqqummersitsisoqartalersinnaanera nalilersorneqassaaq.

Akissarsiallit aamma namminersortut immikkoortillugit suliffeqarneq pillugu
kisitsisitigut paasissutissanut takussutissiarineqartalernissat
Naatsorsueqqissaartarfimmit aamma suliniutigineqarpoq. Aamma Kalaallit
Nunaanni najugaqavinnngisut suliffiisa nalunaarsornissaat suliniutigineqarpoq.

3.7 Innuttaasut pillugit kisitsisitigut paasissutissat

Nunani allani innuttaasut ukiuni kingullerni amerliartornerat kinguneqarpoq
nunami sumi inuunerit nunamilu sorlermi inuttaasut ilisarnaataasa ilaasa
allaaserinissaannut atugassanik nalornissutit amerliartornerannik. Norgemi
nunasisut kikkuunerisa nassuiaasiornissaannut periuseq 1994-imiilli
atorneqartoq pillugu Norgemi naatsorsueqqissaartarfik
Naatsorsueqqissaartarfiup oqaloqatiginikuuaa. Danmarkimi nunasisut
kikkuunerinik nassuiaasiortarnerup akerlianik Norgemi taamaallaat sumi
inuuneq pillugu paasissutissat atorneqartarput aammalu inuit nunami
sorlermi innuttaanerat, angajoqqaarnerat aanaqarnerat aataqarnerallu

atorneqartarani. Norgemi naatsorsueriaaseq Kalaallit Nunaannut naleqqulluarpoq, tassa naalagaaffeqatigiinnermi inuit nunani assigiinngitsuneersut immikkoortinneqarsinnaammata.

Nunasisut innuttaasut Norgemisut immikkoortillugit kisitsisitigut paasissutissaliornissaq Naatsorsueqqissaartarfiup pilersaarutigaa.

Naatsorsueqqissaartarfimmit 2020 aallarnerfigalugu innuttaasut allattorsimaffiannit aallarsinnaanissaq nalinginnaasoq annertusineqarpoq. Taamaasilluni katissimasut, avissimasut aamma meeravissiartaarnerit kisitsisitigut paasissutissiorneqarsinnaalerput.

3.8 Inunnik isumaginninnermi pisortat ikiorsiissutaat tapiissutaallu

Inuit atugaat pillugit kisitsisitigut paasissutissani atuuttumi kommunit ataatsimut nalunaarsuiffianni Winformatikimi aamma pisorta qarfiit ataatsimoortumik aningaasaqarnikkut ingerlatsinerannit (ERP) inuit pillugit nalunaarsuinerit Naatsorsueqqissaartarfiup tigusarpai. Aammattaaq pisortat akissarsianik nalunaarsuiviannit kommuninilu suliaqarfiit pillugit nalunaarsuivimmit inunnik isumaginninnermi akilerneqartartut pillugit paasissutissanik annertunerusunik Naatsorsueqqissaartarfik ukiuni kingullerni pissarsisinnaalernikuvoq.

Siunissami suliassatut takorloorneqarpoq pisortanit ikiorsiissutit ilaqutariinnut ikiorsiissutit nalilerneqartarnissaat, maanna kisitsisitigut ikiorsiissutinut paasissutissat inunnut nalilersuutigineqartarput. Pisortat ikiorsiissutaat inatsisini ilaqutariinnut tulluarsagaapput.

3.9 Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut

Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut pillugit kisitsisitigut paasissutissaliornissaq siunertaavoq.

Meeqqat inuusuttullu paaqqinnittarfianni najugaqartut nalunaarusiat Naatsorsueqqissaartarfiup suliarisarpai. Kommunit paaqqinnittarfinni najugaqartut, inunnit paaqqinnittarfinni pigineqartuni najugaqartut, ilaqutariinilu najugaqartut ilanngullugit suliarineqartalissapput. Taakkununnga najoqqutarineqassapput kommunit Namminersorlutik Oqartussanut akiliutigisartagaat, tassa kommunit Namminersorlutik Oqartussat paaqqinniffiini najugaqartunut akiliutigisartagaat tunngavigalugit. Paasissutissat aningaasaqarnermut tunngasut saniatigut Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmit kommuninit pissarsiarineqarsimasunik paasissutissanik ilaneqassapput.

Meeqqanik inuusuttunillu sullissinnermi aningaasatigut paasissutissat kisiisa Naatsorsueqqissaartarfiup maannakkut pissarsiarisinnaavai. Aningaasat pillugit paasissutissat paasissutissanik naleqquttunik allanik

Isumaginninnermit Aqutsisoqarfimmit ilaneqartariaqarsinnaapput, assersuutigalugu inissinernut pissutaasut.

Ilaqutariit pillugit kisitsisitigut paasissutissat annertusineqarnissaat aamma suliniutigineqarpoq, meeppaat illersuisuanit suliakkiissutigineqarnikut aallaavigalugit. Inoqutigiit meerartallit pillugit kisitsisitigut paasissutissiortalermissat ilimagineqarpoq, tassanilu takuneqarsinnaassapput; meeppap angajoqqaq ataaseq imaluunnit marluk najugaqatiginerai, meeraq angajoqqaamik aappalimmik najugaqateqarneraq imaluunnit angajoqqaamik ataatsimik najugaqateqarneraq. Aammattaaq takuneqarsinnaasaaq meeraq angerlarsimaffimmi najugaqanngitsoq kolligiemi, paaqqinnittarfimmi imaluunniit ilaqtutani qanigisani ass. qatanngutimini, aanaakkumini najugaqarneraq.

3.10 Innarluutillit

Innarluutillit Kalaallit Nunaanni Kalaallilu Nunaata avataani paaqqinnittarfinnut inissinneqartut pillugit kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqissaartarfik suliaqarpoq. Maanna Namminersorlutik Oqartussat meeppanut inuusuttuaqqanullu innarluutilinnut paaqqinnittarfiutaanni najugaqartut pillugit kisitsisaataasivimmi tabelinngorlugit saqqummersinneqartarput. Paasissutissat ukuninnga ilaneqassapput; kommunit najugaqarfiini innarluutilinnut paaqqinnittarfiutaanni najugallit, najugaqarfinni namminersortuni najugallit aamma Danmarkimi najugaqarfinni najugallit. Innarluutillit Namminersorlutik Oqartussat paaqqinnittarfinnut akiliutaat aamma innarluutillit Namminersomerullutik Oqartussat paaqqinnittarfiini inissinneqartartut pillugit kommunit akiliutaannit Namminersorlutik Oqartussat isertitaannik naatsorsuinerit aallaaviussapput. Aningaasaqarnikkut paasissutissat Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmit paasissutissanik kommuninit piniarneqartartunik ilaneqassapput.

Aammattaaq suliniutigineqarpoq innarluutilinnut paasissutissat, tassunga ilanngullugit innarluutillit angerlarsimaffimminni najugaqartut. Siullermik paasiniarneqarpoq innarluutillit sunik innarluuteqarnerat, tamannalu suliarineqarpoq Isumaginninnermut Naalackersuisoqarfiup suleqatigineratigut, Isumaginninnermut Naalackersuisoqarfimmit kommuninut paasissutissat piniarneqarmata.

3.11 Takornariaqarneq

Naatsorsueqqissaartarfik nunanut allanut angalasut, umiarsuarnut takornariartaatinut ilaasut aamma akunnittarfinni unnuisartut pillugit kisitsisitigut paasissutissiortarpoq.

Akunnittarfinni unnuisartut pillugit paasissutissiornermut periutsip allaaserineqarnerta pitsanngorsarnissaa pilersaarutaavoq, unnuisarfiit ilanngunneqartartut qanoq ittuuneri tassani allaaserineqarnissaat eqqarsaatigineqarluni. Akunnittarfiit (hotel) aamma vandrehjemmet qanoq

immikkoortinneqartarnersut nassuiarneqassaaq aamma unnuisarfiit (indkvartering) qanoq ittuuneri nassuiarneqassallutik. Taakkulu kisitsisitigut paasissutissiormi unnuisarfinnut allanut sanilliullugit qanoq annertutiginersut immikkut nalunaarsorneqassallutik.

Takornariaqarnermik inuussutissarsiortut suleqatigalugit Naatsorsueqqissaartarfik unnuisarfinnik nutaanik ilisimasaqartalernissaata, unnuisarfiit ammaraangata, qulakkeerneqarnissaa suliniutaavoq.

3.12 Avammut tunisat eqqussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerat aamma nunanik allanik niueqateqarneq

Kalaallit Nunaanni avammut tunisat eqqussallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerat pillugit ingerlaavartumik kisitsisitigut paasissutissiarnissamut periarfissanik aallaqqaasiilluni nalilersuineq Danmarks Statistik aamma Nationalbanki suleqatigalugit 2013-imili ingerlanneqarpoq. Suleqatigiinneq piffissaq sivisooq uninngavoq 2019-imili aallarteqqinneqarluni.

Kalaallit Nunaata nunanik allanik niueqateqarnera ukiuni kingullerni allanngorpoq. Siusinnerusukkut nunanik allanik niueqateqarneq Ålborg aqqutigalugu ingerlanneqartarsimagaluarpoq. Maanna assigiinngitsut aqqutigalugit niuerneq ingerlanneqartalersimavoq; internet atorlugu, umiarsuarnik Kalaallit Nunaata pisassaani aalisartunik attartornikkut nunanilu allani tulaassisartuni il.il.

Suliffeqarfiit aalisarnermik suliaqartut angisuut Kalaallit Nunaanni aamma Danmarkimi suliaqarput. Nioqqutissanik niuerneq taamaasilluni annertoq suliffeqarfiit aalisarnermik suliaqartut iluini pisarpoq, tassa nioqqutissat suliffeqarfiup iluani nuunneqartarlutik, suliffeqarfimmit allamut akigineqannginnerminni. Taamaattoqarnera avammut tunisinermut akinut aamma nunamut akeqarfimmut nalorninartorsiortitsisarpoq.

Avammut tunisat eqqussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinneranik suliaqarnermi nunanik allanik niueqateqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissiortarneq iluarsaaniarneqarpoq nalunaarsuutinullu najoqqutat tassunga atorneqartartut ilanngullugit misissorneqassallutik.

3.13 Suliffissarsiortut

Suliffissarsiortut naatsorsornissaannut atatillugu ajornartorsiut tassaavoq ”naqitsinissamut” piunasaqaatit eqqarsaatigalugit kommunit assigiinngiaartunik allanngorartunillu periuseqartarnerat.

Kommunit assigiiarnerusumik nalunaarsuisalernissaat anguniarlugu, suliffissarsiortut aamma isumaginninnermit isertitat ataatsimoortinneqartalersinnaalernissaat Naatsorsueqqissaartarfimmit misissorneqarniarpoq. Suliffissarsiortut aamma sivisuumi napparsimallutik

suliffissarsiortut immikkoortikkuminarnerulernissaat, tunniunneqartartut pillugit nutaamik periuseqalernissaanut suliaq atorneqarsinnaaneruvoq.

3.14 Ilinniaqqittartut

Ilaatigut EU-mit tapiissutit aallaavigalugit ukiuni kingullerni ilinniartitaanermi suliniutit kinguneqarput ISCED-ip naatsorsuinerani nalunaarsorneqanngitsunik sivikinnerusumik suliffeqarnermi ilinniarnernik (Majoriaq eqqarsaatiginerullugu) kisitsisitigut paasissutissaliornissaq annertusiartortumik ujartuisoqarneranik. Suliffeqarnermut ilinniarnernit pillugit kisitsisitigut paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfiup siunissami ilusilersorniarsarissavai.

Siullermik Majoriami ilinniartunut ilinniagaqarnermusisitsisarnernit tunngavigineqassapput, taakku atorlugit paasinarsissammat pimoorussillutik ilinniartut annertussusaat. Sivikitsumik ilinniarnernit taakku nalunaarsornissaannut IT-mi nalunaarsuiffik (IT-reg.) Namminersorlutik Oqartussat ineriartortinnikuuaat. Naliliisoqarallarpoq nalunaarsukkat kisitsisitigut paasissutissaliornermut aallaaviginissaannut tamakkiisuunngitsut nammattumillu assigiiannngitsut, taamaattumillu ilinniarneqarsimasut, uniinnarsimasut il.il. pillugit paasissutissatut tunngavigineqarsinnaanngitsut.

3.15 Paasissutissat assigiinngitsut tunngavigalugit innuttaasunik naatsorsuinerit

DREAM-ip suliai tunngavigalugit paasissutissat assigiinngitsut tunngavigalugit innuttaasunik naatsorsuinerit suliarineqassapput, innuttaasut innuttaasut allattorsimaffiannut nalunaarsimasut tamarmik immikkut suliffeqarfinnut nalunaarsorneqassallutik. Suliffeqarfinnut nalunaarsuinerit nalunaarnermit piffissamut ilanngunneqartassapput, pingaarnersiorneqartassallutillu (inuk ataaseq suliffeqarfinnut nalunaarsukkanut assigiinngitsuniissinnaammat).

Innuttaasut assersuutigalugu ima suliffeqarfinnut agguataarneqarsinnaapput;

- Suliffillit
- Utoqqalinersiallit suliffillit
- Suliffissaaleqisut, suliffeqanngikkallarnermi ikiorsiissutit
- Suliffissaaleqisut, pisortat ikiorsiissutaat
- Ilinniartut suliffillit
- Ilinniartut suliffeqanngitsut
- Ernereernerme ikiorsiissutisisartut

Kisitsisitigut paasissutissiaq immiini soqutiginaruuvoq ilaatigullu atasinnaassutsimik naatsorsuineranut atorneqarsinnaassalluni. Kisitsisitigut paasissutissiornerni nutaani ass. ilinniagaqarnerisutitut tunngasunut, piginnaanngorsaqqinnissamut tunngasunut killilimmik sulisinnaanermut (flexjob) tunngasut pillugit soqutiginarsinnaanngorsinnaavoq.

3.16 Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit marloqiusanngorlugit suliarineqartarput. Inaarutaasumik kisitsisit naatsorsorneqarnerat ukiumi pineqartumi nioqqutissat oqimaaqatigiissillugit ukiup affaani siullermi pisarpoq. Assersuutigalugu 2017-imut inaarutaasumik kisitsisit naatsorsorneqarnerat 2020-mi pissaaq. Kisitsisaagallartut naatsorsorneqarnerat ukiup affaata aappaani pisarpoq, tassani 2018-imut 2019-imullu kisitsisaagallartut 2019-imi naatsorsorneqassallutik. Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit immikkoortuat taanna nuna tamakkerlugu naatsorsuutininik ingerlatsineruvoq nalinginnaasoq.

Ukiuni tulliuuttuni Kalaallit Nunaanni piginnaasat ineriartortinneqarnissaat immikkut sammineqartussaavoq, tassani eqqarsaatigineqarlutik kisitsisinik ukiunik arlalinnoortunik naatsorsueqqinneq (deflatering) (akit aalajangersimasut) aamma kisitsisaagallartunik eqqornerusumik naatsorsuineq, taamaasilluni kisitsisiviusut saqqummiunneqarnerini allanngortiterineq annertoq pisariaarutissammat.

2019-imi nuna tamakkerlugu naatsorsuutini pisortat aningaasaqarnerisa kodi atorineqartut allanngortinneqarput, nuna tamakkerlugu naatsorsuutini toqqaannarnerusumik atorineqarsinnaalerlutik. Suliffeqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat nuna tamakkerlugu naatsorsuutinit toqqaannarnerusumik atorineqarsinnaalernissaat aamma suliarineqassat naatsorsuutigineqarpoq.

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutini ajornartorsiutaasorujussuupput sanaartornermut tunngasut (kvadratmeterit qassit sanaartorneqarpat, qanoq akeqarpat aamma kvadratmeterit qassit peerneqartarpat) aamma inigisat atorineqarnerinut tunngasut (kvadratmeterit qassit najugaqarfigineqarpat aamma ineqarnermut kvadratmeterimut qanoq akiliisoqartarpa).

Ineqarnermut tunngasut aamma immikkut soqutiginarput, innuttaasut ineqarnerat sanaartornermut tapiissutinut sunniuteqartorujussuummat.

Naatsorsueqqissaartarfik tunngaviusumik paasissutissat sanaartornermut nalunaarusiorniarnernannut suleqataavoq. Maanna sanaartornermut nalunaarsuiffiup qanittumi atuutilernissaa ilimanannqilaq. Taamaattumik utaqqiisaagallartumik aqqiisoqarnissaa pisariaqarsinnaavoq.

3.17 Pinerluuteqarsimasut pillugit kisitsisit

Nalilersorneqarpoq Naatsorsueqqissaartarfimmu politiinut paasissutissat tunniunneqartartut atorlugit, ulorianartumik inuit pinerlineqarsimasut pillugit kisitsisitigut paasissutissiortoqarsinnaanersoq. Kisitsisit pineqartut amigaatigineqartut Naatsorsueqqissaartarfiup aamma Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit oqaloqatigiinneranni eqqaaneqarsimavoq

Pineqaatissinneqareernerup kingorna pinerloqqittartut pillugit aamma kisitsisitigut paasissutissiortoqassanersoq nalilersorneqarpoq.

3.18 Aalisarneq

Aalisariutit suuneri aamma aalisarfiit sumiinneri tunngavigalugit kisitsisitigut paasissutissaliorqartalernissaa pilersarusiorneqarpoq. Kisitsisitigut paasissutissani nutaani makku immikkut saqqummersinneqartassapput; aalisarfiit sumiissusaat, sinerissap qanittuani aalisartut, avataasiarluni aalisartut aamma aalisakkat suussutsit tunngavigalugit umiatsiaararsorluni aalisariutinit imaluunniit kilisaatinit pisaarsaanersut. Paasissutissanut ilaapput aalisakkat igitassat aamma tunineqarsinnaanngitsut, taakku paasissutissani pigineqartuni ilaannngillat, tassani kvartalikkaartumik tunisassiarineqarsinnaasut taamaallaat ilaammata.

4 Ilisimatusarneq

4.1 Ilisimatusarneq

Naatsorsueqqissaartarfik naatsorsueqqissaarneq pillugu inatsit naapertorlugu avataanit aningaasalersukkanik ilisimatusarnissamut pisinnaatitaavoq. Periarfissaq tamanna Naatsorsueqqissaartarfiup annikitsuinnarmik atornikuuaa. Kisiannili Kalaallit Nunaanni Kalaallillu Nunaata avataani ilisimatusartut suleqatigalugit Naatsorsueqqissaartarfik ilisimatusarnerni – akiliisitsilluni – paasissutissanik atugassiisarnermigut peqataasarnikuuvoq.

Aammattaaq Naatsorsueqqissaartarfik ukiuni aggersuni arlalinni tulliuutuni nammineq ilisimatusarnissamut sulisussaqaqarnaviannngitsoq ilimagineqarpoq. Kisiannili paasissutissanik pioreersunik pitsaanerusumik allaaserinninnikkut immaqalu nunani avannarlerni naatsorsueqqissaartarfiit allat suleqatigalugit nunani avannarlerni ataatsimut paasissutissanik pissarsisinnaanikkut ilisimatusartunut Naatsorsueqqissaartarfimmi paasissutissanik atuinissamut kissaateqartunut arlalinnik pitsanngorsaanaissaq pilersaarutaavoq.

5 Sulisut

5.1 Sulisut

Naatsorsueqqissaartarfik 2019-ip naanerani 15-inik sulisoqarpoq.

5.2. Sulisut kattuffiinut isumaqatigiissutinut aningaasaliissutinullu sinaakkutit

Naatsorsueqqissaartarfik pisortat immikkoortortaattut allatulli akissarsiat pillugit qitiusumiit aqunneqarpoq aammalu sulisut inissaannik qitiusumit tunineqartarluni. Sinaakkutaasumik atugassaritinneqartut – suliassanut amerliartortunut sanilliullugit – Naatsorsueqqissaartarfiup pisariaqartunik piginnaasalinnik sulisussarsiortarnerani sulisullu sulisoriinnarnissaanni unammilligassat annertusiartortunik ukiuni aggersuni iliuuseqartariaqarneranik kinguneqarput.

5.3 Piginnaasat nutaat

Naatsorsueqqissaartarfimmi suliassat ukiuni kingullerni allanngornikuupput. Kisitsisitigut paasissutissanut nalunaarutit Naatsorsueqqissaartarfiup annertusiarortumik elektronikinngorlugit tigusalernikuuai, avammullu saqqummiinerit kisitsisitigut paasissutissat aamma kisitsisaataasivimmiittut taamaallaat nittartakkakut pisarput.

Namminersorlutik Oqartussat ataanni aqutsisoqarfiit allat IT-mi aamma aningaasaqarnermut naatsorsuinermit tapersiisarnermut atatillugu akilernerqarlutik Naatsorsueqqissaartarfiup suliassaanik sularinninnissaat pillugu Naatsorsueqqissaartarfiup ukiut pingasut kingulliit ingerlaneranni isumaqatigiissusiorfigisarnikuuai. Allaffissornermi suliassat pillugit iluaqutaasumik suleqateqartoqarsinnaanersoq isumaliutigineqassaaq.

Naatsorsuutitut nalunaarsuisarnej, kisitsisaataasivimmut ilioraaneq, paasissutissanik qarasaasiamut nalunaarsuisarnej katersuisarnerlu, nutserisarnej, assiliartaliortarnej IT-milli ikiuisarnej pillugit suliassat ukiuni kingullerni tallimani – qulini annertuumik ikilisisanerannik aamma Naatsorsueqqissaartarfimmi sulisut katitigaanerannut piunasaqaatit allanngoriartorsimanerannik qulaaniittut ataatsimut isigalugu kinguneqarput, taamaalilluni sulisut tamarluinnangajammik kisitsisitigut paasissutissanik suliqaarnermi suliassanut pingaarnernut siunissami piginnaasaqassallutik. Elektroniskinngorlugit nalunaarutit annertunerusumik atuineq avammullu saqqummiisarnej kisitsisitigut paasissutissat amerlanerit sularineqartarnerannut pissutaapput, atuisullu siusinnerusumut sanilliullugu paasissutissat immikkuualuttunngortinnerullugit pissarsiarinissaannut periarfissaqalerlutik. Ineriartorneq taanna ingerlatiinnarniarlugu IT-mik, paasissutissanik suliqaarnermik paasissutissanillu nalilersuinermik piginnaasallit sulisoriinnarnissaat sulisussarsiarineqarnissallu pisariaqarpoq.

Suliffeqarfimmit soraartoqarsinnaanera sulisullu eqqortunik piginnaasallit sulisussarsiarineqarsinnaanerisa pingaaruteqassusia Naatsorsueqqissaartarfiup eqqumaffigai. Taamaammat Naatsorsueqqissaartarfimmi sulisut pingaarnert sulisoriinnarnissaat kiisalu sulisut pikkorissut sulisorilernissaat siunertarlugu kalaallit ilinniartut akornanni Naatsorsueqqissaartarfiup annertunerusumik saqqumilaarnissaa isiginiarneqartariaqarput.

5.4 Sulisut sulisoriinnarnissaat

Sulisut sulisoriinnarnissaannut atatillugu suliffiup suliamik ingerlatsinermi ineriartorfiusinnaanera qitiusutut isigineqarpoq. Sulisut namminneq suliamik ingerlatsinermi ineriartornissaminnik akisussaaffeqarnissaannut Naatsorsueqqissaartarfik sinaakkusiissaaq.

Ulluinnarni sulinermi suliart assigiinngiaassapput. Ingerlatsinermi suliassat ingerlaavartut saniatigut immaqa ilisimatusartut, ilinniartut kiisalu pisortat allaffissornermi sulisui nalilersuisartut suleqatigalugit tulleriinnilersukkanik ineriartortitsinermi suliniutinik suliqaarnissamut piffissaqassaaq.

Naatsorsueqqissaartarfiup ilinniaqinnissamut periarfissanik pilerinartunik, ataatsimeersuarnerni peqataanissamik piginnaasanillu qaffassaanernik allanik neqerooruteqartarnermigut sulisut tunniusimanissaat tapersissavaa. Ingerlatsinermut pilersaarut malillugu taamaaliortoqartarnissaanik immikkut pingaartitsisoqassaaq.

Immikkut ilisimasaqalerluni sulianik ingerlatsinermi ineriartortitsineq nunat avannarliit naatsorsueqqissaartarfiini ilaatigut nunani tamalaani naatsorsueqqissaartarfinnik suleqateqartartunik pikkorissartarnikkut pisinnaavoq. Qitiusumik allaffissuup pikkorissartitsinermut immikkoortorta qarfia nunatsinnilu ilinniarfiit suleqatigalugit immikkut ilisimasaqalernissamut ilinniarnissamik pisariaqartitsisoqarnerani nunatsinni neqerooruteqartoqarsinnaaneranut naammattumik soqutiginnilersitsisinnaaneq misissorneqassaaq. IT-mi atortunik pisariaqartunik ilinniarnertit ullumikkut E-learning aqputigalugu tamarluinnangajammik ingerlanneqarsinnaapput.

5.5 Sulisussarsiortarneq

Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanerit piginnaasanik Naatsorsueqqissaartarfiup ugartugaanik ineriartortitsinissamut killilimmik sammiveqarput. Ilinniarnertuunngorniarfimmi ilinniartut ikittuinnaat matematikki qaffassissoq toqqartarpaat, aamma Kalaallit Nunaanni ingerlaqqilluni ilinniarnertit ilinniartitsissutinut toqqagassanut, suliassanut immikkullu ilinniagassanut piginnaasanik Naatsorsueqqissaartarfiup ugartugaanik ineriartortitsinermut atatillugu toqqaavinnissamik pisariaqartitsisoqarpoq.

Ilinniarnernik ingerlatsinerni peqataanikkut, pikkorissartitsisarnikkut suliassanullu tunngatillugu ilitersuisarnermi peqataasarnikkut ilinniartinnit ersarissuunerunissaq Naatsorsueqqissaartarfiup kissaatigaa. Naatsorsueqqissaartarfik Kalaallit Nunaanni ilinniartut akornanni kalaallillu Danmarkimi ilinniartut akornanni ingerlaavartumik aamma praktikkertussarsiortarniarpoq.

Naatsorsueqqissaartarfiup aalajangiisartut ilisimatinniarpai Kalaallit Nunaanni ilinniartitsisarnermi IT-mik, matematikkimik aamma pinngortitamik ilinniartitsissutinik meeqqat atuarfianni aallartilluni ilinniartitsisarneq amigaatigineqartoq.

Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaanik quppernermik ilinniaqqittut opgaviliornerminni suliarisinnaasaanik imalimmik isumassarsiorfissamik immikkut pilersitsisoqassaaq.

Siornatigut Naatsorsueqqissaartarfik ilinniartunik qarasaasiamut immersuisussanik, paasissutissanik katersisussanik allanillu suliaqartussanik sulisoqartarnikuuvoq. Qarasaasiaq atorlugu suleriaaseqarnerulernerup kinguneranik ilinniartunik sulisoqarnissaq annikilliartorpoq, taamaattumik Naatsorsueqqissaartarfik tamakkuninnga suliaqartussanik ilinniartunik sulisoqassaarnikuuvoq. Naatsorsueqqissaartarfik ilinniartunik

sulisoqarusuppoq siunissami sulilerumaartussanik. Taamaattumik ilinniartunik sulisunut piomasagaatit maanna qaffasinnerupput.

5.6 Kalaallit Nunaata avataani siunnersortit sulisullu

Naatsorsueqqissaartarfik Kalaallit Nunaata avataani najugaqartunik pingasunik ullumikkut sulisoqarpoq taakku saniatigut piffissaq killilerlugu ataatsimik sulisoqarluni. Sulisut Kalaallit Nunaata avataaniittut marluullutik Naatsorsueqqissaartarfimmi minnerpaamik ukiuni qulingiluaani atorfeqareernikuupput. Sulisussarsiortarnermi pissutsit pissutigalugit Kalaallit Nunaata avataani atorfinitsitsinissaq pisariaqarnikuuvoq Siunissami soorunami anguniagaavoq sulisut nutaat Nuummi allaffimmi sulisassasut. Kisiannili Kalaallit Nunaanni sulisussarsinissamik ajornartorsiuteqarneq pissutigalugu sulisut sivikitsumik Kalaallit Nunaaniittut ilinniartinneqarnerannut isumalluutinik atuinani Nuup avataani piffissami sivikitsumi sulisut ilanissaat imaluunniit nunani avannarlerni naatsorsueqqissaartarfinni allani siunnersortit atorneqarnissaat piffissat ilaanni tulluurtuussaaq.

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit aamma akiliisarnerup naligiissinnera Danmarks Statistikimit siunnersortimit ikiorteqarluni ullumikkut suliarineqartarput. Immikkoortuni immikkut ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsiviusumi Danmarks Statistikimit ingerlaavartumik ukiuni aggersuni ikiorserneqartarnissaq aamma naatsorsuutigineqarpoq.

6 Atuisut

6.1 Atuisut

Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaanut isertartut malinnaaviginerisigut Naatsorsueqqissaartarfiup suliai qanoq atorneqartartiginersut, suliat sorliit soqutigineqarnerunersut aamma nunanit sorlerniit Kalaallit Nunaat pillugu paasiassarsiortoqartarnersoq malinnaavigineqarsinnaapput. Naatsorsueqqissaartarfiup ukiumoortumik nalunaarutaani nittartakkamik atuisimanermut paasissutissat ilanngunneqartarput.

Atuisut kisitsisitigut paasissutissanik atortakkaminnik naammagisimaarinninnerannik misissuinikkut isertartunik kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqissaartarfiup ilaniarpaa. Atuisunik misissuineq annertoq pilersaarutaannngilaq, tassungali taarsiullugu kommunini, soqutigisaqaqatigiinni, sulisoqarfinni, ilisimatusarfinni ilinniarfinnilu atuisut pingaarnerit ataatsimeeqatiginiarneqarput. Naatsorsueqqissaartarfiup allaffiisa inissisimanerat pissutigalugu qitiusumik allaffissuarmik ulluinnarni atassuteqartoqartarpoq, taamaammat atuisunik ataatsimeeqateqartarnissamik pisariaqartitsineq maannakkut annikinnerusut nalilerneqarpoq.

Nittartagaq pillugu aamma kisitsitsaataasivik pillugu pikkorissaanermi Naatsorsueqqissaartarfik pikkorissartunut paasiniaasalerniarpoq nittartakkamik atuinermik misigisaannik.

Sulisunik isumalluutit aningaasatigullu isumalluutit killeqarnerat pissutigalugu kissaatigineqartut tamaasa malinneqarsinnaanngitsut taamaammallu kisitsisitigut paasissutissat allannguutissaattut nutaajusinnaasut allannguutaasinnaasullunniit malitassatut pingaarnertut siulersuisut kisitsisitigut paasissutissanik tulleriinnilersuineranni ilaassasut atuisunillunniit akilerneqassasut atuisunut ilisimatitsissutigissallugu pingaaruteqarpoq.

7 Aningaasaqarneq

7.1 Aningaasaqarneq

Piffissami sivisuumi kisitsisitigut paasissutissat pigineqartut pitsanngortinnissaat kisitsisitigullu paasissutissat nutaat aallartinneqarnissaat pillugit anguniakkanut tunngatillugu aningaasaliissutit annertussaat ajoqutaanik sulisussanik piginnaasalinnik sulisussarsiortarnermi unammillerutaapput.

Sulisussarsiortarnerup pitsanngornissaa apeqqutaatillugu suliniutit ilaat immikkoortumi 3-mi qulaaniittumi allaaserineqartut – ukiut arlallit ingerlaneranni - maannakkut aningaasaliissutit iluanni Naatsorsueqqissaartarfiup ukiumoortumik suliassanut pilersaarutaanut ilanngunneqassapput. Kisiannili nalilerneqarpoq immikkoortut kisitsisitigut paasissutissat nutaat ilaanni aningaasaliissutit pillugit siunissami inatsisini Naatsorsueqqissaartarfimmut aningaasaliissutit amerlineqarnissaat pisariaqartoq. Naammattunik aningaasaliissuteqarnissaq eqqortunillu sulisussarsinissaq pisariaqarput, kisianni immikkoortorpassuarni nammannatik. Kisitsisitigut paasissutissanut tunngavissatut aaqqissuussanik assigiaartunillu nalunaarsuisarnissaq apeqqutaavoq.